

Romska naselja u Crnoj Gori

Istraživanje višestrukih pokazatelja 2013.

Ključni nalazi
jun 2014. godine

Zavod za statistiku
Crne Gore

Dječiji fond
Ujedinjenih nacija

Istraživanje višestrukih pokazatelja u Crnoj Gori u romskim naseljima (MICS) je sprovedeno u 2013. godini od strane Zavoda za statistiku Crne Gore (MONSTAT), kao dio globalnog MICS programa. Ovo istraživanje je sprovedeno paralelno sa Istraživanjem višestrukih pokazatelja za Crnu Goru, koje je pokrilo cijelu teritoriju Crne Gore. Tehničku podršku je obezbjedio Dječiji fond Ujedinjenih nacija (UNICEF). UNICEF i UN Crna Gora su obezbjedili finansijsku podršku.

Globalni MICS program je razvijen od strane UNICEF-a, tokom 1990-ih kao međunarodni program istraživanja domaćinstava koji prikuplja međunarodno uporedive podatke o širokom spektru indikatora stanja djece i žena. MICS istraživanje mjeri ključne indikatore što omogućava državama da dobiju podatke za svoje politike i programe, i da prate napredak u ostvarivanju Milenijumskih razvojnih ciljeva (MRC) i drugih međunarodno prihvaćenih obaveza.

Najvažniji ciljevi MICS istraživanja u romskim naseljima u Crnoj Gori 2013. godine su:

- Obezbjediti najsvježije informacije za procjenu stanja djece i žena koji žive u romskim naseljima u Crnoj Gori;
- Proizvesti podatke o stanju djece i žena, uključujući identifikovanje ranjivih grupa i razlika u cilju pružanja informacija potrebnih za definisanje politika i intervencija;
- Pribaviti podatke potrebne za praćenje napretka u ostvarivanju ciljeva postavljenih Milenijumskom deklaracijom i drugih međunarodno prihvaćenih ciljeva, kao osnovu za dalju akciju;
- Doprinjeti unapređenju statističkih podataka i sistema njihovog praćenja u romskim naseljima u Crnoj Gori i jačanju tehničke stručnosti u kreiranju, primjeni i analizi ovih sistema;
- Obezbjediti podatke za praćenje strategija i akcionih planova koji se tiču Dekade inkluzije Roma 2005-2015. godine.

Namjera ovog izvještaja je da pomogne u pravovremenoj distribuciji i korišćenju nalaza iz MICS istraživanja u romskim naseljima u Crnoj Gori 2013. godine prije objavljivanja svih tabela i finalnog izvještaja istraživanja koji će sadržati detaljne podatke o svim nalazima istraživanja prema različitim demografskim, socijalnim, ekonomskim i kulturnim karakteristikama. Objavljivanje finalnog izvještaja istraživanja se očekuje u julu 2014. godine.

Za više informacija o indikatorima i sprovedenoj analizi u finalnom izvještaju posjetite mics.unicef.org i childinfo.org.

Prijedlog citiranja izvora:

Zavod za statistiku Crne Gore (MONSTAT). 2014. *Crna Gora Istraživanje višestrukih pokazatelja u romskim naseljima 2013, Ključni nalazi*. Podgorica, Crna Gora: MONSTAT.

SADRŽAJ:

KRATAK PREGLED MICS ISTRAŽIVANJA U ROMSKIM NASELJIMA U CRNOJ GORI 2013. GODINE	4
ISHRANA.....	5
ZDRAVLJE DJECE	7
VODA I SANITACIJA.....	9
REPRODUKTIVNO ZDRAVLJE	10
RAZVOJ DJETETA.....	12
PISMENOST I OBRAZOVANJE	13
ZAŠTITA DJETETA	15
HIV/SIDA I SEKSUALNO PONAŠANJE	17
SUBJEKTIVNO OSJEĆANJE BLAGOSTANJA	18
UPOTREBA DUVANA I ALKOHOLA	19
ZABILJEŠKE.....	20

KRATAK PREGLED MICS ISTRAŽIVANJA U ROMSKIM NASELJIMA U CRNOJ GORI 2013. GODINE

Realizacija istraživanja			
Okvir uzorka	Popis stanovništva i domaćinstava 2011	Upitnici	Domaćinstvo Žene (15-49 godina) Muškarci (15-49 godina) Djeca mlađa od 5 godina
- Ažurirano	januar-februar 2013.g.		
Obuka anketara	februar-mart 2013.g	Terenski rad	mart-maj 2013.g.
Uzorak istraživanja			
Domaćinstva		Djeca mlađa od 5 godina	
- Izabrana u uzorak	685	- Koja ispunjavaju uslov	663
- Nađena	649	- Anketirane majke/starateljke	660
- Uspješno anketirana	615	- Stopa odgovora (procenat)	99,5
- Stopa odgovora (procenat)	94,8		
Žene		Muškarci ⁱ	
- Koje ispunjavaju uslov	1 001	- Koji ispunjavaju uslov	549
- Anketirane	980	- Anketirani	536
- Stopa odgovora (procenat)	97,9	- Stopa odgovora (procenat)	97,6

Populacija istraživanja			
Prosječna veličina domaćinstva	6,3	Procenat stanovništva koje živi u	
Procenat stanovništva mlađeg od:		- Gradskim naseljima	81,7
- 5 godina	18,9	- Seoskim naseljima	18,3
- 18 godina	51,8	- Sjeverni region	13,1
Procenat žena starosti od 15-49 godina koje su rađale u protekle dvije godine	23,9	- Centralni region	78,0
		- Južni region	8,9

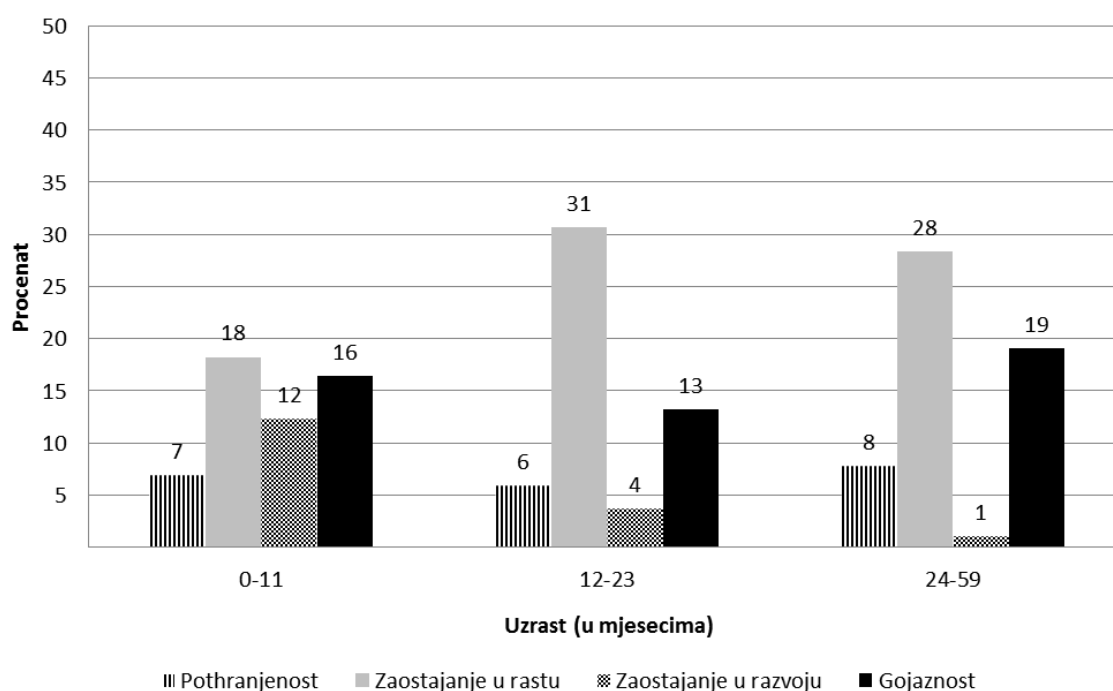
Karakteristike stanovanja	
Procenat domaćinstava koja imaju	
- Električnu struju	79,4
- Obrađen pod	74,2
- Obrađen krov	81,5
- Obrađene zidove	79,1
Prosječan broj osoba po sobi za spavanje	3,65

Lična ili imovina domaćinstva	
Procenat domaćinstava koja posjeduju	
- Televizor	85,9
- Frižider	74,0
- Obradivu zemlju	2,9
- Domaće životinje/stoku	5,0
Procenat domaćinstava u kojima najmanje jedan član posjeduje	
- Mobilni telefon	94,0
- Automobil ili kamion	37,2

ISHRANA

Stanje uhranjenosti ⁱⁱ			
MICS Indikator	Indikator	Opis	Vrijednost
2.1a	MRC 1.8 Prevalencija pothranjenosti (a) umjerena i teška (b) teška	Procenat djece mlađe od 5 godina koja	
2.1b		(a) zaostaju za dvije standardne devijacije (umjerena i teška pothranjenost)	7,3
		(b) zaostaju za tri standardne devijacije (teška pothranjenost) u odnosu na srednju vrijednost tjelesne težine za dati uzrast po standardu SZO	1,7
2.2a	Prevalencija zaostajanja u rastu (a) umjerena i teška (b) teška	Procenat djece mlađe od 5 godina koja	
2.2b		(a) zaostaju za dvije standardne devijacije (umjereni i teški oblik zaostajanja u rastu)	26,8
		(b) zaostaju za tri standardne devijacije (teški oblik zaostajanja u rastu) u odnosu na srednju vrijednost tjelesne visine za dati uzrast po standardu SZO	13,0
2.3a	Prevalencija zaostajanja u razvoju (a) umjerena i teška (b) teška	Procenat djece mlađe od 5 godina koja	
2.3b		(a) zaostaju za dvije standardne devijacije (umjereni i teški oblik zaostajanja u razvoju)	3,7
		(b) zaostaju za tri standardne devijacije (teški oblik zaostajanja u razvoju) u odnosu na srednju vrijednost tjelesne težine u odnosu na visinu po standardu SZO	1,5
2.4	Prevalencija gojaznosti	Procenat djece mlađe od 5 godina koja su za više od dvije standardne devijacije iznad srednje vrijednosti tjelesne težine u odnosu na visinu po standardu SZO	17,5

Grafikon 1: Pothranjenost, zaostajanje u rastu, zaostajanje u razvoju i gojaznost djece mlađe od 5 godina (umjerena i teška), romska naselja u Crnoj Gori, 2013.g.

Dojenje i ishrana novorođenčeta			
MICS Indikator	Indikator	Opis	Vrijednost
2.5	Djeca koja su ikad dojena	Procenat žena koje su rodile živorođeno dijete u periodu od 2 godine koji je prethodio istraživanju, a koje su u bilo kojem trenutku dojile svoje dijete	90,2
2.6	Rani početak dojenja	Procenat žena koje su rodile živorođeno dijete u periodu od 2 godine koji je prethodio istraživanju i koje su po prvi put podojile novorođenče u roku od 1 sata od rođenja	20,3
2.7	Isključivo dojenje novorođenčadi mlađe od šest mjeseci	Procenat novorođenčadi mlađe od 6 mjeseci koja su isključivo dojena ⁱⁱⁱ	14,3
2.8	Pretežno dojenje do šestog mjeseca	Procenat novorođenčadi mlađe od 6 mjeseci koja su se prethodnog dana uglavnom hranila majčinim mlijekom ^{iv}	43,6
2.9	Nastavljeno dojenje poslije prve godine	Djeca starosti od 12-15 mjeseci koja su dojena tokom prethodnog dana	(57,6)
2.10	Nastavljeno dojenje do druge godine	Djeca starosti od 20-23 mjeseci koja su dojena tokom prethodnog dana	(39,7)
2.11	Srednja dužina trajanja dojenja	Uzrast u mjesecima kada 50 procenata djece starosti od 0-35 mjeseci nije dobilo majčino mlijeko tokom prethodnog dana	20,7
2.12	Dojenje u skladu sa uzrastom djeteta	Procenat djece starosti od 0-23 mjeseci koja su hranjena na odgovarajući način ^v tokom prethodnog dana	37,9
2.13	Uvođenje čvrste, polučvrste ili meke hrane	Procenat novorođenčadi starosti od 6-8 mjeseci koja su uzimala čvrstu, polučvrstu ili meku hranu tokom prethodnog dana	*
2.14	Učestalost mliječnih obroka djece koja ne doje	Procenat djece koja ne doje starosti od 6–23 mjeseci koja su uzimala mliječne obroke najmanje dva puta tokom prethodnog dana	48,4
2.15	Minimalna učestalost obroka	Procenat djece starosti od 6-23 meseci koja su uzimala čvrstu, polučvrstu i meku hranu (uz mliječne obroke za djecu koja se ne doje) minimalni broj puta ^{vi} ili više puta tokom prethodnog dana	66,1
2.16	Minimalna raznovrsnost ishrane	Procenat dojene djece starosti od 6–23 mjeseci koja su uzimala obroke iz četiri ili više grupa namirnica ^{vii} tokom prethodnog dana	28,4
2.17a	Minimalno prihvatljiva ishrana	(a) Procenat dojene djece starosti od 6–23 mjeseci koja su imala najmanje minimalnu raznovrsnost ishrane i minimalnu učestalost obroka tokom prethodnog dana	12,3
2.17b		(b) Procenat djece starosti od 6–23 mjeseci koja ne doje, a koja su uzimala mliječne obroke najmanje dva puta, i koja su imala najmanje minimalnu raznovrsnost ishrane pored mlijeka, i minimalnu učestalost obroka tokom prethodnog dana	15,5
2.18	Hranjenje na flašicu	Procenat djece starosti od 0-23 mjeseci koja su hranjena na flašicu tokom prethodnog dana	75,6

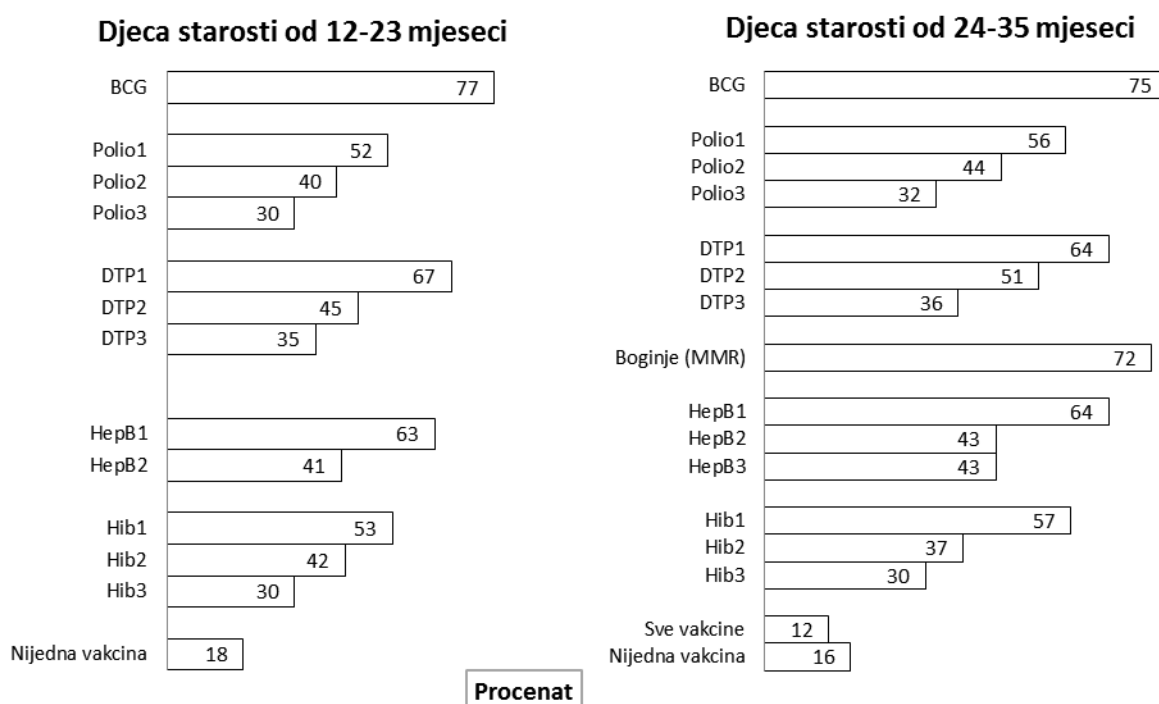
() Podaci koji su bazirani na 25-49 neponderisanih slučajeva
 * Podaci koji su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Mala tjelesna težina na rođenju			
MICS Indikator	Indikator	Opis	Vrijednost
2.20	Novorođenčad s malom tjelesnom težinom	Procenat posljednje živorođene djece u periodu od 2 godine koji je prethodio istraživanju čija je tjelesna težina bila manja od 2 500 grama po rođenju	12,3
2.21	Novorođenčad vagana nakon porođaja	Procenat posljednje živorođene djece u periodu od 2 godine koji je prethodio istraživanju koja su vagana nakon rođenja	93,0

ZDRAVLJE DJECE

Vakcinacija			
MICS Indikator	Indikator	Opis	Vrijednost
3.1	Obuhvat vakcinacijom protiv tuberkuloze	Procenat djece starosti od 12-23 mjeseci koja su primila BCG vakcinu prije navršenih godinu dana	76,5
3.2	Pokrivenost vakcinacijom polio	Procenat djece starosti od 12-23 mjeseci koja su primila treću dozu OPV vakcine (OPV3) prije navršenih godinu dana	29,9
3.3	Obuhvat vakcinacijom protiv difterije, pertusisa i tetanusa (DTP)	Procenat djece starosti od 12-23 mjeseci koja su primila treću dozu DTP vakcine (DTP3) prije navršenih godinu dana	34,8
3.4 MRC 4.3	Obuhvat vakcinacijom protiv boginja	Procenat djece starosti od 24-35 mjeseci koja su primila vakcinu protiv boginja prije navršenih dvije godine	71,8
3.5	Obuhvat vakcinacijom protiv hepatitisa B (HepB)	Procenat djece starosti od 24-35 mjeseci koja su primila treću dozu vakcine protiv hepatitisa B (HepB3) prije navršenih dvije godine	43,2
3.6	Obuhvat vakcinacijom protiv hemofilične groznice tip B (Hib)	Procenat djece starosti od 12-23 mjeseci koja su primila treću dozu vakcine protiv hemofilične groznice tip B (Hib3) prije navršenih godinu dana	29,8
3.8	Obuhvat svim vakcinama	Procenat djece starosti od 24-35 mjeseci koja su primila sve vakcine ^{viii} koje su preporučene nacionalnim kalendarom imunizacije prije navršenih godinu dana i vakcinu protiv boginja i treću dozu HepB vakcine prije navršenih dvije godine	11,6

Grafikon 2: Vakcinacija prije navršenih 12 mjeseci (boginje i treća doza HepB vakcine do navršenih 24 mjeseca), romska naselja u Crnoj Gori, 2013.g.

Dijareja			
MICS Indikator	Indikator	Opis	Vrijednost
-	Djeca koja imaju dijareju	Procenat djece mlađe od 5 godina koja su imala dijareju u periodu od 2 nedjelje koje su prethodile istraživanju	6,1
3.10	Traženje medicinske pomoći zbog dijareje	Procenat djece mlađe od 5 godina koja su imala dijareju u periodu od 2 nedjelje koje su prethodile istraživanju za koje je potražen savjet ili tretman u zdravstvenoj ustanovi ili od pružaoca zdravstvenih usluga	(59,6)
3.11	Liječenje dijareje solima za oralnu rehidraciju (ORS) i cinkom	Procenat djece mlađe od 5 godina koja su imala dijareju u periodu od 2 nedjelje koje su prethodile istraživanju, koja su liječena solima za oralnu rehidraciju (ORS) i cinkom ^{ix}	(24,3)
3.12	Liječenje dijareje solima za oralnu rehidraciju (ORS) uz nastavak hranjenja	Procenat djece mlađe od 5 godina koja su imala dijareju u periodu od 2 nedjelje koje su prethodile istraživanju, koja su liječena oralnom rehidracijom (solima za oralnu rehidraciju, ili preporučenom tečnošću koja se pravi kod kuće ili povećanim unosom tečnosti) uz nastavak hranjenja tokom epizode dijareje	(66,9)

() Podaci koji su bazirani na 25-49 neponderisanih slučajeva

Simptomi upale pluća			
MICS Indikator	Indikator	Opis	Vrijednost
-	Djeca sa simptomima upale pluća	Procenat djece mlađe od 5 godina koja su imala simptome upale pluća u periodu od 2 nedjelje koje su prethodile istraživanju	4,3
3.13	Traženje medicinske pomoći za djecu sa simptomima upale pluća	Procenat djece mlađe od 5 godina koja su imala simptome upale pluća u periodu od 2 nedjelje koje su prethodile istraživanju, za koje je potražen savjet ili tretman u zdravstvenoj ustanovi ili od pružaoca zdravstvenih usluga	(65,8)
3.14	Liječenje antibioticima djece sa simptomima upale pluća	Procenat djece mlađe od 5 godina koja su imala simptome upale pluća u periodu od 2 nedjelje koje su prethodile istraživanju, koja su dobila antibiotike	(75,8)

() Podaci koji su bazirani na 25-49 neponderisanih slučajeva

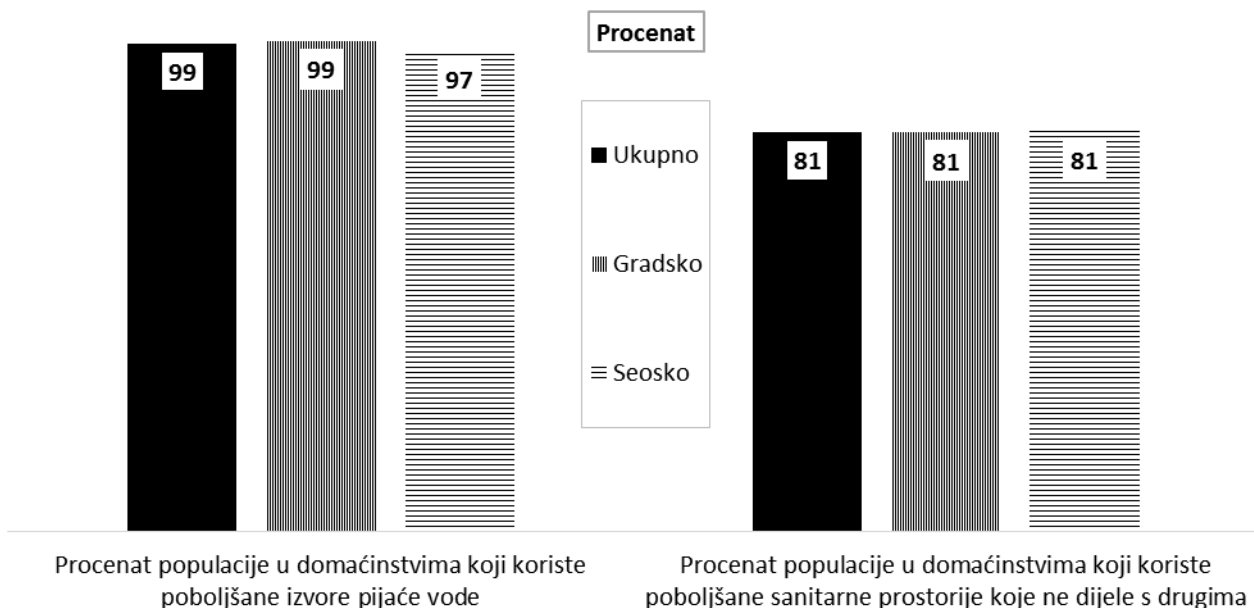
Upotreba čvrstog goriva			
MICS Indikator	Indikator	Opis	Vrijednost
3.15	Upotreba čvrstih goriva za kuvanje	Procenat članova domaćinstva u domaćinstvima koja koriste čvrsta goriva kao primarni izvor energije u domaćinstvu za kuvanje	79,9

Povišena temperatura			
MICS Indikator	Indikator	Opis	Vrijednost
-	Djeca sa povišenom temperaturom	Procenat djece mlađe od 5 godina koja su imala povišenu temperatura u periodu od 2 nedjelje koje su prethodile istraživanju	13,7
3.20	Traženje medicinske pomoći zbog povišene temperature	Procenat djece mlađe od 5 godina koja su imala povišenu temperatura u periodu od 2 nedjelje koje su prethodile istraživanju za koje je potražen savjet ili tretman u zdravstvenoj ustanovi ili od pružaoca zdravstvenih usluga	53,7

VODA I SANITACIJA

Voda i sanitacija				
MICS Indikator	Indikator	Opis	Vrijednost	
4.1	MRC 7.8	Korišćenje poboljšanih izvora pijaće vode	Procenat članova domaćinstva koji koriste poboljšane izvore pijaće vode	98,9
4.2		Tretiranje vode	Procenat članova domaćinstva koji koriste nepoboljšane izvore pijaće vode, ali koji primjenjuju odgovarajući metod tretiranja iste	0,0
4.3	MRC 7.9	Korišćenje poboljšane sanitacije	Procenat članova domaćinstva koji koriste poboljšane sanitarne prostorije koje ne dijele s drugima	80,8
4.4		Bezbedno uklanjanje dječijih fekalija	Procenat djece starosti od 0-2 godine čija je posljednja stolica uklonjena na bezbedan način	9,7
4.5		Mjesto za pranje ruku	Procenat domaćinstava sa posebnim mjestom za pranje ruku gdje su voda i sapun ili drugo sredstvo za pranje prisutni	65,0
4.6		Prisutnost sapuna ili drugih sredstava za pranje	Procenat domaćinstava sa sapunom ili drugim sredstvom za pranje	83,0

Grafikon 3: Korišćenje poboljšanih izvora pijaće vode i sanitacije u gradskim i seoskim naseljima, romska naselja u Crnoj Gori, 2013.g.

REPRODUKTIVNO ZDRAVLJE

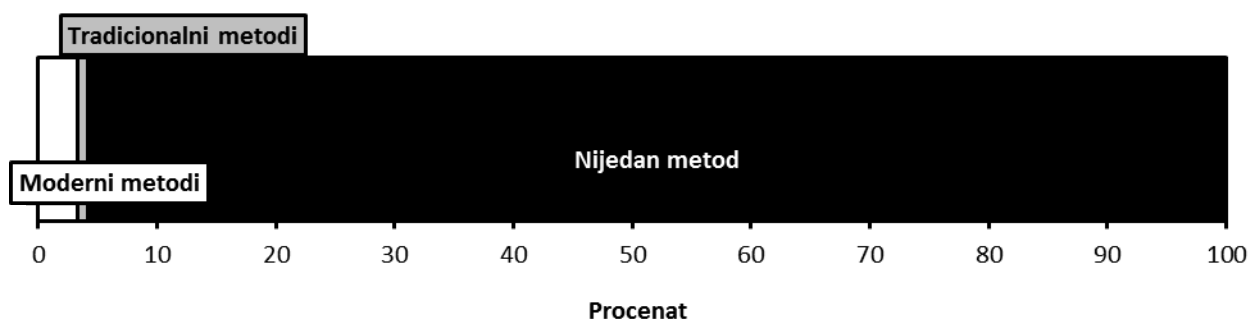
Kontracepcija i nezadovoljena potreba za kontracepcijom			
MICS Indikator	Indikator	Opis	Vrijednost
-		Stopa ukupnog fertiliteta	Ukupna stopa fertiliteta ^A žena starosti od 15-49 godina
5.1	MRC 5.4	Stopa rađanja adolescentkinja	Stopa rađanja ^A žena starosti od 15-19 godina
5.2		Rano rađanje	Procenat žena starosti od 20-24 godina koje su rodile najmanje jedno živorođeno dijete pre svoje 18. godine
5.3	MRC 5.3	Stopa prevalencije kontracepcije	Procenat žena starosti od 15-49 godina koje su trenutno udate ili u zajednici i koje koriste (ili čiji partner koristi) (savremeno ili tradicionalno) kontraceptivno sredstvo
5.4	MRC 5.6	Nezadovoljena potreba za kontracepcijom	Procenat žena starosti od 15-49 godina koje su trenutno udate ili u zajednici i koje su plodne i žele da prorjede trudnoće ili ograniče broj djece i koje trenutno ne koriste kontracepciju

^A Stopa fertiliteta za određene starosne grupe se definiše kao broj živorođene djece koje su rodile žene iz određene starosne grupe u određenom periodu, podjeljen sa prosječnim brojem žena u toj strosnoj grupi u istom periodu, izražen na 1 000 žena. Stopa fertiliteta za žene starosti od 15-19 godina se zove stopa rađanja adolescentkinja.

Stopa ukupnog fertiliteta izračunava se sabiranjem stopa fertiliteta za određene starosne grupe koje su izračunate za svaku grupu žena u razmacima od po pet godina, od 15 do 49 godina. Ukupna stopa fertiliteta označava prosječan broj djece koju bi jedna žena rodila do kraja reproduktivnog perioda (do 50 godina), pod uslovom da sadašnje stope fertiliteta ostanu iste.

* Podaci koji su bazirani na manje od 125 lica-godina izloženosti.

Grafikon 4: Korišćenje kontracepcije, romska naselja u Crnoj Gori, 2013.g.

Moderna metoda	Procenat
Sterilizacija žene	0,5
Sterilizacija muškarca	0,0
Spirala	0,9
Injeksija	0,0
Implanti	0,0
Pilula	1,2
Muški kondom	0,8
Ženski kondom	0,0
Dijafragma/Pjena/Gel	0,0
Štiti se od trudnoće dojenjem (LAM)	0,0

Tradicionalni metod	Procenat
Periodična apstinencija	0,0
Prekinuti snošaj	0,8
Drugo	0,0

Bilo koji metod 4,1

Nijedan metod 95,9

Zdravlje majki i novorođenčadi			
MICS Indikator	Indikator	Opis	Vrijednost
5.5a	MRC 5.5	Obuhvat prenatalnom zaštitom	Procenat žena starosti od 15-49 godina koje su rodile živorođeno dijete u periodu od 2 godine koji je prethodio istraživanju, i tokom posljednje trudnoće bile pregledane (a) najmanje jednom od strane stručnog osoblja (b) najmanje četiri puta od strane bilo koga
5.5b	MRC 5.5		
5.6		Sadržaj prenatalne zaštite	Procenat žena starosti od 15-49 godina koje su rodile živorođeno dijete u periodu od 2 godine koji je prethodio istraživanju i kojima je izmjeren krvni pritisak i koje su dale uzorak urina i krvi tokom posljednje trudnoće
5.7	MRC 5.2	Prisustvo stručne osobe pri porođaju	Procenat žena starosti od 15-49 godina koje su rodile živorođeno dijete u periodu od 2 godine koji je prethodio istraživanju, i kojima je na porođaju pomagalo stručno medicinsko osoblje
5.8		Porođaji obavljani u zdravstvenim ustanovama	Procenat žena starosti od 15-49 godina koje su rodile živorođeno dijete u periodu od 2 godine koji je prethodio istraživanju i koje su se porodile u zdravstvenoj ustanovi
5.9		Carski rez	Procenat žena starosti od 15-49 godina koje su rodile živorođeno dijete u periodu od 2 godine koji je prethodio istraživanju i koje su se porodile carskim rezom

Postnatalni zdravstveni pregledi			
MICS Indikator	Indikator	Opis	Vrijednost
5.10		Boravak u zdravstvenoj ustanovi nakon porođaja	Procenat žena starosti od 15-49 godina koje su ostale u zdravstvenoj ustanovi 12 sati ili duže nakon svog posljednjeg porođaja u periodu od 2 godine koji je prethodio istraživanju
5.11		Postnatalni zdravstveni pregledi novorođenčeta	Procenat živorođene djece u periodu od 2 godine koji je prethodio istraživanju koja su pregledana nakon rođenja u zdravstvenoj ustanovi (ili kod kuće), ili kod kojih je obavljena postnatalna zdravstvena posjeta u roku od 2 dana nakon rođenja
5.12		Postnatalni zdravstveni pregledi majke	Procenat žena starosti od 15-49 godina koje su pregledane nakon porođaja u zdravstvenoj ustanovi (ili kod kuće) ili kod kojih je obavljena postnatalna zdravstvena posjeta u roku od 2 dana nakon njihovog posljednjeg porođaja

RAZVOJ DJETETA

Razvoj djeteta			
MICS Indikator	Indikator	Opis	Vrijednost
6.1	Pohađanje programa obrazovanja u ranom djetinjstvu	Procenat djece starosti od 36-59 mjeseci koja pohađaju neki program obrazovanja u ranom djetinjstvu	18,5
6.2	Podrška pri učenju	Procenat djece starosti od 36-59 mjeseci sa kojima se odrasla osoba angažovala u okviru četiri ili više aktivnosti u cilju podsticanja učenja i pripreme za školu u prethodna 3 dana	59,0
6.3	Očeva podrška pri učenju	Procenat djece starosti od 36-59 mjeseci sa kojima se biloški otac angažovao u okviru četiri ili više aktivnosti u cilju podsticanja učenja i pripreme za školu u prethodna 3 dana	15,3
6.4	Majčina podrška pri učenju	Procenat djece starosti od 36-59 mjeseci sa kojima se biološka majka angažovala u okviru četiri ili više aktivnosti u cilju podsticanja učenja i pripreme za školu u prethodna 3 dana	21,9
6.5	Materijali za učenje: dječije knjige	Procenat djece mlađe od 5 godina koja imaju tri ili više dječijih knjiga	19,1
6.6	Materijali za učenje: dječije igračke	Procenat djece mlađe od 5 godina koja imaju dvije ili više igračkaka	60,6
6.7	Neadekvatan nadzor	Procenat djece mlađe od 5 godina koja su ostavljena sama ili pod nadzorom drugog djeteta mlađeg od 10 godina duže od jednog sata najmanje jednom tokom prethodne nedjelje	4,1
6.8	Indeks razvoja u ranom djetinjstvu	Procenat djece starosti od 36-59 mjeseci koja su dostigla očekivani nivo razvoja u najmanje tri od sljedeća četiri domena: pismenost-poznavanje brojeva, fizički razvoj, socijalno-emocionalni domen i domen učenja	62,5

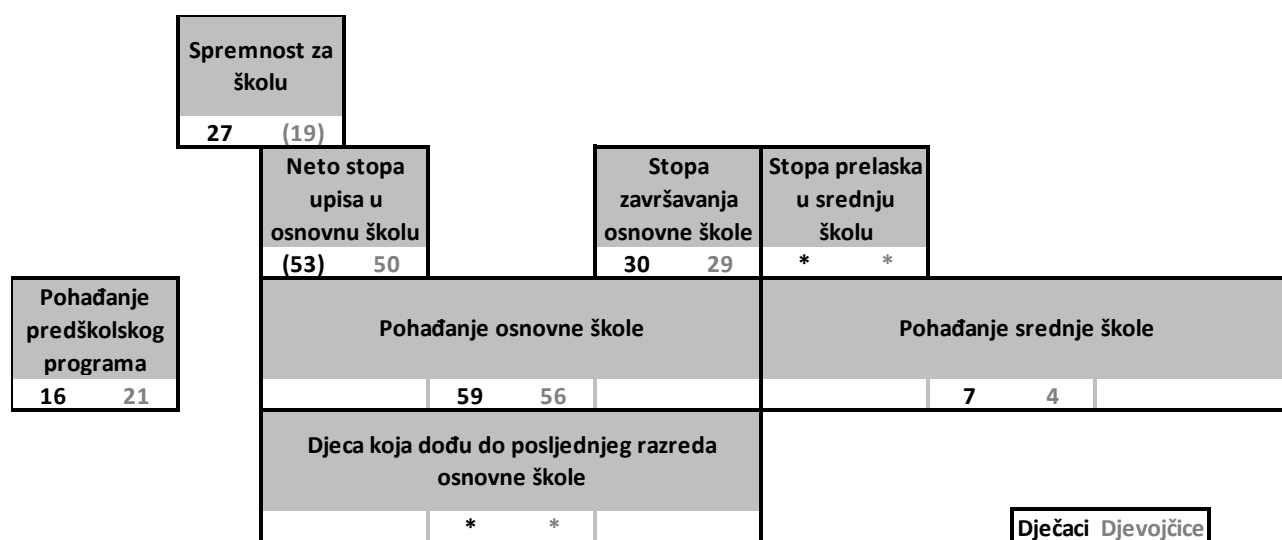
PISMENOST I OBRAZOVANJE

Pismenost i obrazovanje^x				
MICS Indikator	Indikator	Opis	Vrijednost	
7.1	MRC 2.3	Stopa pismenosti mladih	Procenat mladih starosti od 15-24 godina koji mogu da pročitaju jednostavnu kratku rečenicu o svakodnevnom životu ili pohađaju srednju ili višu školu (a) žene (b) muškarci	40,0 62,9
7.2		Spremnost za školu	Procenat djece u prvom razredu osnovne škole koja su pohađala predškolski program tokom prethodne školske godine	23,8
7.3		Neto stopa upisa u osnovnu školu	Procenat djece uzrasta za upis u osnovnu školu koja su krenula u prvi razred osnovne škole	51,8
ISCED klasifikacija^{xi}				
7.4	MRC 2.1	Neto stopa pohađanja osnovne škole (prilagođeno)	Procenat djece osnovnoškolskog uzrasta koja trenutno pohađaju osnovnu ili srednju školu	64,5
7.5		Neto stopa pohađanja srednje škole (prilagođeno)	Procenat djece srednjoškolskog uzrasta koja trenutno pohađaju srednju ili višu školu	21,1
-		Neto stopa pohađanja niže srednje škole (prilagođeno)	Procenat djece nižeg srednjoškolskog uzrasta koja trenutno pohađaju srednju ili višu školu	31,2
-		Neto stopa pohađanja više srednje škole (prilagođeno)	Procenat djece višeg srednjoškolskog uzrasta koja trenutno pohađaju srednju ili višu školu	5,5
7.6	MRC 2.2	Djeca koja dođu do posljednjeg razreda osnovne škole	Procenat djece koja upišu prvi razred osnovne škole i koja na kraju dođu do posljednjeg (petog) razreda	(88,1)
7.7		Stopa završavanja osnovne škole	Broj djece koja idu u posljednji razred osnovne škole (isključujući ponavlače) podijeljen sa brojem djece uzrasta za završetak osnovne škole (odgovarajući uzrast za završni razred osnovne škole)	85,2
7.8		Stopa prelaska u srednju školu	Broj djece koja su išla u posljednji razred osnovne škole tokom prethodne školske godine i koja idu u prvi razred srednje škole tokom tekuće školske godine podjeljen sa brojem djece koja su pohađala završni razred osnovne škole tokom prethodne školske godine	94,9
7.9	MRC 3.1	Indeks jednakosti polova (osnovna škola)	Neto stopa pohađanja osnovne škole (prilagođeno) za djevojčice podjeljena sa neto stopom pohađanja osnovne škole (prilagođeno) za dječake	1,09
7.10	MRC 3.1	Indeks jednakosti polova (srednja škola)	Neto stopa pohađanja srednje škole (prilagođeno) za djevojčice podjeljena sa neto stopom pohađanja srednje škole (prilagođeno) za dječake	0,55
Klasifikacija prema nacionalnom obrazovnom sistemu^{xii}				
7.4n		Neto stopa pohađanja osnovne škole (prilagođeno)	Procenat djece osnovnoškolskog uzrasta koja trenutno pohađaju osnovnu ili srednju školu	57,8
7.5n		Neto stopa pohađanja srednje škole (prilagođeno)	Procenat djece srednjoškolskog uzrasta koja trenutno pohađaju srednju ili višu školu	5,5
7.6n		Djeca koja dođu do posljednjeg razreda osnovne škole	Procenat djece koja upišu prvi razred osnovne škole i koja na kraju dođu do posljednjeg (devetog) razreda	(63,2)

Pismenost i obrazovanje^x			
MICS Indikator	Indikator	Opis	Vrijednost
7.7n	Stopa završavanja osnovne škole	Broj djece koja idu u posljednji razred osnovne škole (isključujući ponavljače) podijeljen sa brojem djece uzrasta za završetak osnovne škole (odgovarajući uzrast za završni razred osnovne škole)	29,3
7.8n	Stopa prelaska u srednju školu	Broj djece koja su išla u posljednji razred osnovne škole tokom prethodne školske godine i koja idu u prvi razred srednje škole tokom tekuće školske godine podjeljen sa brojem djece koja su pohađala završni razred osnovne škole tokom prethodne školske godine	*
7.9n	Indeks jednakosti polova (osnovna škola)	Neto stopa pohađanja osnovne škole (prilagođeno) za djevojčice podjeljena sa neto stopom pohađanja osnovne škole (prilagođeno) za dječake	0,95
7.10n	Indeks jednakosti polova (srednja škola)	Neto stopa pohađanja srednje škole (prilagođeno) za djevojčice podjeljena sa neto stopom pohađanja srednje škole (prilagođeno) za dječake	0,60

() Podaci koji su bazirani na 25-49 neponderisanih slučajeva
 * Podaci koji su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

Grafikon 5: Obrazovni indikatori prema polu po klasifikaciji nacionalnog obrazovnog sistema, romska naselja u Crnoj Gori Crna Gora, 2013.g.

Napomena: Vrijednosti svih indikatora su u procentima

() Podaci koji su bazirani na 25-49 neponderisanih slučajeva

* Podaci koji su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

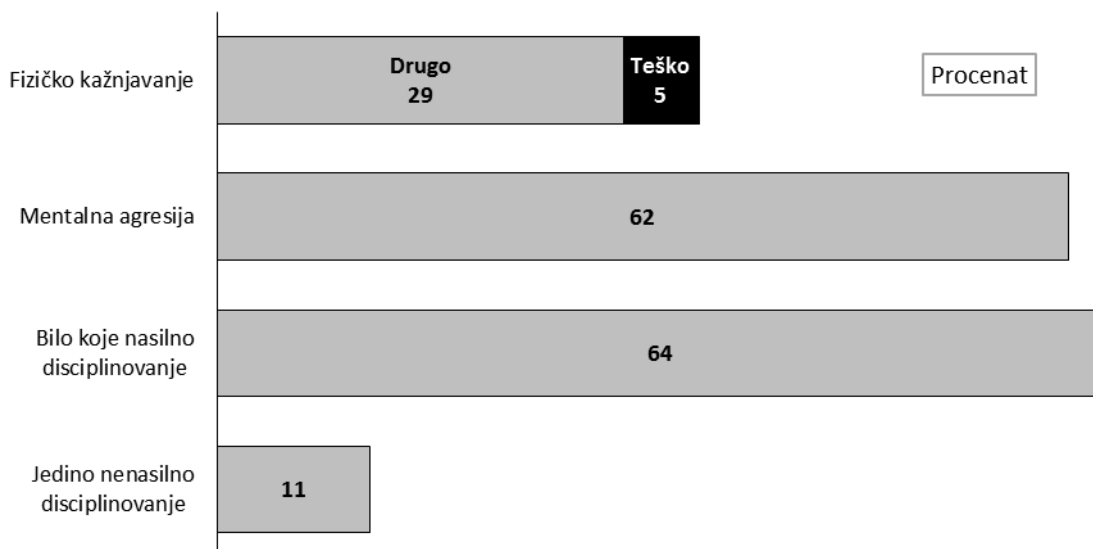
ZAŠTITA DJETETA

Upis u matičnu knjigu rođenih			
MICS Indikator	Indikator	Opis	Vrijednost
8.1	Upis u u matičnu knjigu rođenih	Procenat djece mlađe od 5 godina koja su upisana u matičnu knjigu rođenih	94,5

Dječiji rad			
MICS Indikator	Indikator	Opis	Vrijednost
8.2	Dječiji rad	Procenat djece starosti od 5-17 godina koja su uključena u dječiji rad ^{xiii}	6,7

Disciplinovanje djeteta			
MICS Indikator	Indikator	Opis	Vrijednost
8.3	Nasilne metode disciplinovanja	Procenat djece starosti od 1-14 godina koja su bila izložena mentalnoj agresiji ili fizičkom kažnjavanju tokom prethodnog mjeseca	64,2

Grafikon 6: Metodi disciplinovanja djeteta, djeca starosti od 1-14 godina, romska naselja u Crnoj Gori, 2013.g.

Rano stupanje u brak			
MICS Indikator	Indikator	Opis	Vrijednost
8.4	Stupanje u brak prije navršene 15. godine	Procenat lica starosti od 15-49 godina koji su prvi put stupili u brak ili zajednicu prije navršene 15. godine (a) žene (b) muškarci	18,2 6,5
8.5	Stupanje u brak prije navršene 18. godine	Procenat lica starosti od 20-49 godina koji su prvi put stupili u brak ili vanbračnu zajednicu prije navršene 18. godine (a) žene (b) muškarci	56,4 34,9
8.6	Mladi starosti od 15-19 godina koji su trenutno u braku ili u zajednici	Procenat mladih starosti od 15-19 godina koji su u braku ili vanbračnoj zajednici (a) žene (b) muškarci	28,1 16,5
8.8a 8.8b	Razlika u godinama između supružnika	Procenat mladih žena koje su trenutno udate ili u vanbračnoj zajednici čiji je suprug 10 ili više godina stariji (a) žene starosti od 15-19 godina (b) žene starosti od 20-24 godine	1,0 6,6

Stavovi prema nasilju u porodici			
MICS Indikator	Indikator	Opis	Vrijednost
8.12	Stavovi prema nasilju u porodici	Procenat lica starosti od 15-49 godina koji izjavljuju da muž/partner ima pravo da udari ili istuče svoju ženu u najmanje jednom od sljedećih slučajeva: (1) ako ona izađe bez njegovog znanja, (2) ako zanemari djecu, (3) ako se svađa s njim, (4) ako odbije da ima seksualne odnose s njim, (5) ako joj zagori hrana (a) žene (b) muškarci	41,1 52,9

Sa kim djeca žive			
MICS Indikator	Indikator	Opis	Vrijednost
8.13	Sa kim djeca žive	Procenat djece starosti od 0-17 godina koja ne žive ni sa jednim biološkim roditeljem	3,3
8.14	Prevalenca djece kojima su jedan ili oba roditelja umrli	Procenat djece starosti od 0-17 godina kojima su jedan ili oba biološka roditelja umrli	3,2
8.15	Djeca sa najmanje jednim roditeljem koji živi u inostranstvu	Procenat djece starosti od 0-17 godina kojima najmanje jedan biološki roditelj živi u inostranstvu	1,4

HIV/SIDA I SEKSUALNO PONAŠANJE

Znanje i stavovi o HIV-u/sidi			
MICS Indikator	Indikator	Opis	Vrijednost
-	Čuli za sidu	Procenat lica starosti od 15-49 godina koji su čuli za sidu (a) žene (b) muškarci	46,2 72,9
9.1	MRC 6.3 Znanje mladih o sprečavanju prenošenja HIV-a	Procenat mladih starosti od 15-24 godina koji su ispravno identifikovali načine sprečavanja seksualnog prenošenja HIV infekcije ^{xiv} , i koji odbacuju dvije najčešće zablude o prenošenju HIV-a ^{xv} (a) žene (b) muškarci	6,1 7,2
9.2	Znanje o prenošenju HIV-a s majke na dijete	Procenat lica starosti od 15-49 godina koji su ispravno identifikovali sva tri načina ^{xvi} prenošenja HIV-a s majke na dijete (a) žene (b) muškarci	24,7 26,0
9.3	Stavovi prihvatanja prema osobama koji žive s HIV-om	Procenat lica starosti od 15-49 godina koji na osnovu sva četiri pitanja ^{xvii} imaju stavove prihvatanja prema osobama koji žive s HIV-om (a) žene (b) muškarci	5,4 4,2

Testiranje na HIV			
MICS Indikator	Indikator	Opis	Vrijednost
9.4	Lica koja znaju gdje se mogu testirati na HIV	Procenat lica starosti od 15-49 godina koji su izjavili da znaju za mjesto gde se mogu testirati na HIV (a) žene (b) muškarci	22,4 42,1
9.5	Lica koja su se testirala na HIV i znaju rezultate	Procenat lica starosti od 15-49 godina koji su se testirali na HIV u periodu od 12 mjeseci koji je prethodio istraživanju i znaju rezultate (a) žene (b) muškarci	0,1 0,0
9.6	Seksualno aktivne mlade osobe koje su se testirale na HIV i znaju rezultate	Procenat mladih starosti od 15-24 godina koji su imali seksualne odnose u periodu od 12 mjeseci koji je prethodio istraživanju, koji su testirani na HIV u periodu od 12 mjeseci koji je prethodio istraživanju i znaju rezultate (a) žene (b) muškarci	0,3 0,0
9.7	Savjetovanje u vezi sa HIV-om u okviru usluga prenatalne zaštite	Procenat žena starosti od 15-49 godina koje su se porodile u periodu od 2 godine koji je prethodio istraživanju, kojima su pružene usluge prenatalne zaštite i koje su izjavile da su dobile savjete u vezi sa HIV-om u okviru usluga prenatalne zaštite	0,3
9.8	Testiranje na HIV u okviru usluga prenatalne zaštite	Procenat žena starosti od 15-49 godina koje su se porodile u periodu od 2 godine koji je prethodio istraživanju, koje su dobile usluge prenatalne zaštite tokom posljednje trudnoće i koje su izjavile da im je ponuđeno i da su prihvatile da urade testiranje na HIV u okviru usluga prenatalne zaštite, kao i da su dobile rezultate	0,3

Seksualno ponašanje			
MICS Indikator	Indikator	Opis	Vrijednost
9.9	Mladi koji nikada nisu imali seksualne odnose	Procenat mladih koji se nikad nisu udavali/ženili starosti od 15-24 godine koji nikad nisu imali seksualne odnose (a) žene (b) muškarci	97,6 46,1
9.10	Mladi koji su imali seksualne odnose prije navršene 15. godine	Procenat mladih starosti od 15-24 godine koji su imali seksualne odnose prije navršene 15. godine (a) žene (b) muškarci	19,5 11,4
9.11	Seksualni partneri među kojima postoji velika razlika u godinama	Procenat žena starosti od 15-24 godine koje su imale seksualne odnose u periodu od 12 mjeseci koji je prethodio istraživanju sa partnerom koji je bio 10 ili više godina stariji od njih	5,9
9.12	Seksualni odnosi sa više partnera	Procenat lica starosti od 15-49 godina koji su imali seksualne odnose sa više od jednog partnera u periodu od 12 mjeseci koji je prethodio istraživanju (a) žene (b) muškarci	0,3 17,2
9.13	Korišćenje kondoma tokom tokom posljednjeg seksualnog odnosa među osobama sa više seksualnih partnera	Procenat lica starosti od 15-49 godina koji su izjavili da su imali seksualne odnose sa više od jednog partnera u periodu od 12 mjeseci koji je prethodio istraživanju i koji su takođe izjavili da su koristili kondom tokom posljednjeg seksualnog odnosa (a) žene (b) muškarci	* 31,5
9.14	Seksualni odnosi sa neredovnim partnerima	Procenat seksualno aktivnih mladih starosti od 15-24 godine koji su imali seksualne odnose sa partnerom sa kojim nisu u braku niti u stalnoj vezi u periodu od 12 mjeseci koji je prethodio istraživanju (a) žene (b) muškarci	2,6 40,9
9.15	MRC 6.2 Korišćenje kondoma sa neredovnim partnerima	Procenat mladih starosti od 15-24 godina koji su izjavili da su koristili kondom tokom seksualnog odnosa sa posljednjim seksualnim partnerom sa kojim nisu u braku niti u stalnoj vezi u periodu od 12 mjeseci koji je prethodio istraživanju (a) žene (b) muškarci	* 47,7

* Podaci koji su bazirani na manje od 25 neponderisanih slučajeva

SUBJEKTIVNO OSJEĆANJE BLAGOSTANJA

Subjektivno osjećanje blagostanja			
MICS Indikator	Indikator	Opis	Vrijednost
11.1	Zadovoljstvo životom	Procenat mladih starosti od 15-24 godine koji su veoma ili donekle zadovoljni svojim životom, sveukupno (a) žene (b) muškarci	85,1 87,1
11.2	Sreća	Procenat mladih starosti od 15-24 godine koji su veoma ili donekle srećni (a) žene (b) muškarci	93,9 90,6
11.3	Percepcija boljeg života	Procenat mladih starosti od 15-24 godine čiji se život poboljšao tokom proteklih godinu dana i koji očekuju da će njihov život biti bolji za godinu dana (a) žene (b) muškarci	32,1 38,6

UPOTREBA DUVANA I ALKOHOLA

Upotreba duvana			
MICS Indikator	Indikator	Opis	Vrijednost
12.1	Upotreba duvana	Procenat lica starosti od 15-49 godina koji su pušili cigarete ili koristili dimne i bezdimne duvanske proizvode jedan ili više dana tokom posljednjeg mjeseca	
		(a) žene	25,0
12.2	Pušenje prije navršene 15. godine	Procenat lica starosti od 15-49 godina koji su ispušili cijelu cigaretu prije 15. godine	
		(a) žene	9,8
		(b) muškarci	21,9

Konzumiranje alkohola			
MICS Indikator	Indikator	Opis	Vrijednost
12.3	Konzumiranje alkohola	Procenat lica starosti od 15-49 godina koji su konzumirali najmanje jedno alkoholno piće jedan ili više dana tokom posljednjeg mjeseca	
		(a) žene	3,8
		(b) muškarci	26,5
12.4	Konzumiranje alkohola prije 15. godine	Procenat lica starosti od 15-49 godina koji su konzumirali najmanje jedno alkoholno piće prije 15. godine	
		(a) žene	7,5
		(b) muškarci	21,0

ZABILJEŠKE

- ⁱ Uпитник za мушкарce je рађен са мушкарцима старости од 15-49 година који живе у домаћинству, у половини изабраних домаћинстава.
- ⁱⁱ Мјерење тежине и висине/дужине је успјешно обављено за 99,4 и 99,2 процента дјеце млађе од 5 година.
- ⁱⁱⁱ Новорођенчад која доје и не добијају никакву другу течност или храну изузев соли за оралну реhidрацију, витамине, минералне додатке и лијекове.
- ^{iv} Новорођенчад која доје и пију одређене течности (воду и пића на бази воде, воћни сок, раствор за оралну реhidрацију, капи, витамине, минерале и лијекове) али не добијају ништа друго (посебно млијeko које није мајчино и пића на бази хране).
- ^v Новорођенчад старости од 0-5 мјесеци која су искључиво дојена, и дјеца старости од 6-23 мјесеци која су дојена и јела чврсту, получврсту и меку храну.
- ^{vi} Дојена дјеца: чврста, получврста и мекa храна, два пута за новорођенчад старости од 6-8 мјесеци, и три пута за дјecu старости од 9-23 мјесеци; дјеца која не доје: чврста, получврста и мекa храна или млијeчни оброчи, четри пута за дјecu старости од 6-23 мјесеци.
- ^{vii} Индикатор се заснива на конзумирању било које количине хране из најмање 4 од слјeдећих 7 група намирница: 1) житарице, корјенасте и гомолјасте намирнице, 2) махунарке и орasi, 3) млијeчни производи (млијeko, јогурт, сир), 4) храна од mesa (meso, риба, живина и джигерica/iznutrice), 5) јаја, 6) воће и поврће богато витамином А, и 7) друго воће и поврће.
- ^{viii} Обухват свим вакцинама укључује: једну дозу BCG вакцине и три дозе DTP, Polio и Hib вакцина прије навршених 12 мјесеци; три дозе HepB вакцине и једну дозу вакцине за богинје прије навршених 24 мјесеца.
- ^{ix} У Crnoj Gori, ниједно дијете које живи у ромским насељима није добило цинк као средство за лијечење дијареје.
- ^x Гдје год је било примјенљиво, образовни индикатори се заснивају на пријављеним информацијама о похађању школе (било када током школске године), као индиректни показатељ уписа у школу.
- ^{xi} Класификацију основног и средњег образовања у Crnoj Gori у складу са класификацијом ISCED 2011 чине: (i) ISCED 1 - основна школа, еквивалентно 1-5 разреду основне школе у оквиру националног образовног система (типично за узрост од 6-10 година); (ii) ISCED 2 - нижа средња школа, еквивалентно 6-9 разреду основне школе у оквиру националног образовног система (типично за узрост од 11-14 година); и (iii) ISCED 3 - виша средња школа, еквивалентно 1-4 разреду средње школе у оквиру националног образовног система (типично за узрост од 15-18 година). За потребе извјештавања на глобалном нивоу, нижа и виша средња школа су комбиноване као среднјошколско образовање.
- ^{xii} Образовни систем у складу са националном класификацијом чине 9 разреда основне школе (типично за узрост од 6-14 година), и 4 разреда средње школе (типично за узрост од 15-18 година).
- ^{xiii} Дјеца укључена у дјеџији рад се дефинишу као дјеца укључена у економске активности одређених година или старија, дјеца која обављају кућне послове одређених година или старија, и дјеца која обављају ризиће послове.
- ^{xiv} Употреба кондома, сексуални односи са једним вјерним и неинфицираним партнером.
- ^{xv} У ромским насељима у Crnoj Gori, двије најчешће заблуде о преношењу HIV-а и међу женама и међу мушкарцима су да HIV може да се пренесе: (1) дијелjenjem хране са неким ко има HIV, и (2) грљenje и руковање са особом која је HIV-позитивна.
- ^{xvi} Пренос током трудноће, током порођаја и доjenjem.
- ^{xvii} Лика (1) која сматрају да наставници која је HIV-позитивна и није болесна треба дозволити да настави са подучавањем, (2) која би купила свјеже намирнице од продавца или добављача који је HIV-позитиван, (3) која не би htjela да чувају у тајности да је њихов члан породице HIV-позитиван, и (4) која би била спремна да се брину о члану породице оболjелом од side у свом дому.